

ПРОБЛЕМАТИКА ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ВОДНИХ РЕСУРСІВ В УКРАЇНІ (НА ПРИКЛАДІ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Першочерговими завданнями сьогодення є забезпечення всебічної економії води, відтворення та утримання в належному стані водних ресурсів, запровадження для цього ефективного механізму державного регулювання водокористування та водовідведення. Слід мати на увазі, що забезпечення водними ресурсами населення і галузей економіки в основному відбувається за рахунок використання води з поверхневих водних об'єктів. Найбільша частина Житомирської області належить до басейну правої притоки Дніпра — Прип'яті 54 %, в басейні Тетерева розміщено 38 % її території, Ірпін'я — 3,5 % та Росі — 4,5 %. Поверхневі водні ресурси в області формуються в основному із місцевого стоку у річковій мережі переважно на власній території за рахунок атмосферних опадів, а також транзитного стоку, який надходить із суміжних областей. Середня величина річкового стоку складає 3300 млн м³/рік, з них на території області формується 2800 млн м³/рік. Прогнозні запаси підземних вод становлять — 242,498 млн. м³ та затверджені експлуатаційні — 86,845 млн м³. Водозабезпеченість стоком на одну людину у 2016 році становила. — 0,9 тис. м³/чол. Джерелом водопостачання населення та галузей економіки є поверхневі води — 82 % та підземні води — 18 % від загального забору води. Наявні водні ресурси забезпечили потребу населення та галузей економіки в повному обсязі. За даними звітності № 2ТП-водгосп (річна) в області в 2016 році було забрано 111,7 млн м³ води, що на 96,1 млн м³ менше ніж у попередньому році. З них поверхневих водних джерел забрано 91,22 млн м³, підземних — 20,48 млн м³ [1].

Державний облік водокористування здійснюється шляхом подання водокористувачами звітів про використання води за формою № 2ТП-водгосп (річна) відповідно до Порядку ведення державного обліку водокористування [2]. Забір води з поверхневих джерел здійснюється: р. Тетерів для забезпечення м. Житомира, р. Гнилоп'ять — м. Бердичів, р. Уж — м. Коростень, р. Случ — м. Новоград-Волинський, р. Ірша — м. Малина, смт Іршанськ та смт Нова Борова. Відповідно до ст. 25 Водного кодексу України (далі — ВК України) державний облік водокористування ведеться з метою систематизації даних про забір та використання вод, скидання зворотних вод та забруднюючих речовин, наявність систем оборотного водопостачання та їх потужність, а також про діючі системи очищення стічних вод та їх ефективність [3]. Протягом 2016 року робота об'єднань ресурсів та його підвідомчих організацій була спрямовувалася на

забезпечення водними ресурсами населення та галузей економіки, управління водними ресурсами в умовах низької водності. Для забезпечення населення та галузей економіки водою у повному'обсязі були встановлені оптимальні режими питних водосховищ, які забезпечили в умовах маловоддя проточність водосховищ та мінімальні санітарно-екологічні попуски. Наявні водні ресурси забезпечили потребу населення та галузей економіки в повному обсязі. За даними державного обліку водокористування по формі № 2ТП-водгосп (річна) у 2016 році було забрано 111,7 млн м³ води, що на 96,1 млн м³ менше ніж у попередньому¹ році. З них поверхневих водних джерел забрано 91,22 млн м³ води, підземних — 20,48 млн м³. Зменшення забору'води у порівнянні з минулим роком пройшло у промисловості на 3,65 млн м³ (16,8 %) , житлово-комунальному господарстві на 4,79 млн м³ (9,6 %) та рибному господарстві на 84,4 млн м³, за рахунок внесення змін до Порядку ведення державного обліку водокористування для рибогосподарських потреб. У галузевій структурі області забір води промисловістю складає 16 % (18,09 млн м³), комунальним господарством — 40 % (44,84 млн м³) та сільським і рибним господарством — 43 % (47,62 млн м³).

Особлива увага була приділена виконанню заходів з підготовки до пропуску льодоходу, повені і паводків у 2017 році. Перевірена готовність аварійних бригад і техніки, наявність аварійного запасу матеріалів, здійснення контролю за дотриманням встановлених режимів роботи водних об'єктів та водогосподарських систем в Олевському, Коростеньському, Луганському та Володар-Волинському районах. Перелік основних водоохоронних заходів подано у В К України (розділ IV), який містить усі основні заходи, що виправдали себе на практиці. Деякі охоронні заходи є і в інших правових приписах ВК України. Заходами, спрямованими на охорону вод, є: визначення територій зі спеціальним водоохоронним режимом користування; заходи щодо охорони вод у процесі виробничої та іншої господарської діяльності; заходи щодо запобігання шкідливим діям вод та аваріям на водних об'єктах і ліквідації їх наслідків. До числа основних водоохоронних заходів віднесені: утворення водоохоронних зон, прибережних захисних смуг, зон санітарної охорони, смуг відведення, території та об'єкти природно-заповідного фонду, берегових смуг водних шляхів тощо (так, водоохоронні зони утворюються для найбільш сприятливого режиму водних об'єктів, а також зменшення коливань стоку вздовж рік, морів, навколо озер, водосховищ та інших водоймищ); обмеження господарської діяльності в прибережних захисних смугах навколо водоймищ та на островах. На охорону водних ресурсів спрямовані і деякі заборонні приписи — заборона введення в дію підприємств, споруд та інших об'єктів, що можуть впливати на етан води; заборона скидання у водні об'єкти відходів і сміття; забо-

рона підприємствам і громадянам забруднювати, засмічувати поверхні водозаборів, льодового покриву водоймищ, а також морів, їх заток, лиманів виробничими, побутовими та іншими відходами, сміттям, нафтовими, хімічними та іншими забруднюючими речовинами [3].

Заходи щодо охорони водних ресурсів: будівництво нових очисних споруд каналізації за незмінної технології; оновити технологію біологічного очищення стічних вод в рамках існуючих очисних споруд; придбання насосного та технологічного обладнання для збільшення потужностей очисних споруд; розробка схем комплексного використання й охорони водних ресурсів; екологічна експертиза проектів будівництва і реконструкції об'єктів щодо їх впливу на якісний і кількісний стан вод; забезпечення введення в експлуатацію водоохоронних споруд водночас із введенням основних виробничих об'єктів; контроль за ефективною роботою очисних та інших водоохоронних споруд, за скиданням стічних вод і станом вод у водних об'єктах та самих об'єктів; встановлення норм ГДС із стічними водами діючих підприємств забруднюючих речовин у водні об'єкти; введення в експлуатацію очисних споруд для досягнення встановлених норм ГДС; припинення скидання стічних вод у водні об'єкти або очистка стічних вод і проведення інших ефективних заходів.

Список використаних джерел

1. Кизимц, Р. А. Екологів : навч. іосіб. / Р. А. Кизма. — Хапкій : Бурун Книга. 2017. - 304 с.
2. Білявський Г. О. Основи сееологчпих знань / Г, О. Білявський, — Київ : Ли- бідь, 2005. — 336 с.
3. Водний кодекс України : прийнятий 6 черн. 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1995. — JMі 24. — Ст, 189.

Науковий корівник: к. ю, н., асистент Заверюха М. М.